

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 310
van **MAURITS VANDE REYDE**
datum: 3 juni 2020

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Cultuurparticipatie - Aangepaste programmatie voor mensen met een autismespectrumstoornis

Culturele evenementen zijn een belangrijke plaats voor zingeving, reflectie en recreatie. Een toegankelijke cultuursector staat open voor iedereen. Toch zijn er momenteel tal van onzichtbare barrières waardoor veel mensen moeite hebben om naar het theater te gaan of een tentoonstelling te bezoeken. Specifiek mensen met een lage tolerantie voor prikkels zoals personen met een autismespectrumstoornis, AD(H)D en epilepsie ervaren culturele activiteiten frequent als ontoegankelijk.

De toegankelijkheid van de cultuursector kan worden verbeterd op verschillende manieren.

Voorbeelden vanuit Nederland tonen ons verschillende initiatieven:

- Relax-performances zijn aangepaste theater- en filmvoorstellingen waarbij de lichteffecten, stroboscooplicht, geluiden of knallen verzacht zijn of er volledig worden uitgehaald. De voorstellingen zijn ook zo gemaakt dat personen die het nog altijd moeilijk hebben makkelijk de voorstelling tijdelijk kunnen verlaten.
- Culturele centra voorzien in een prikkelarme zone. Prikkelarme zones zijn rustige plekken waar een persoon met een lage tolerantie voor prikkels tijdelijk kan wegtrekken. Hier kunnen ze dan even tot rust komen om daarna opnieuw te participeren in het evenement.

In het Participatiedecreet van 2008 is in verschillende subsidies voorzien voor het verbeteren van de participatie voor kansengroepen zoals personen met een autismespectrumstoornis. De participatie in de cultuursector verhogen van mensen met een beperking, lees ook mensen met een autismespectrumstoornis, is dus een uitdrukkelijk doel van de Vlaamse overheid.

1. Hoeveel culturele organisaties maken prikkelarme aanpassingen om hun activiteiten autismevriendelijk te maken?
2. Welke culturele centra voorzien in een prikkelarme zone tijdens voorstellingen?
3. Hoeveel subsidies gaan er naar culturele organisaties die werken rond mensen met een autismespectrumstoornis of epilepsie?
4. Hoeveel subsidies gaan er naar 'gewone' culturele organisaties die prikkelarme aanpassingen maken?

5. Overlegt de minister met de cultuursector om verdere stappen te zetten om prikkelarme voorstellingen in de praktijk te brengen?
6. In welke stimuli voorziet de minister om hen daartoe te bewegen?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 310 van 3 juni 2020

van **MAURITS VANDE REYDE**

1. Het exacte aantal culturele organisaties dat prikkelarme aanpassingen maakt om hun activiteiten autismevriendelijk te maken is niet gekend, vermits mijn administratie dit soort gegevens niet specifiek monitort. Dit wil echter niet zeggen dat culturele organisaties hierrond geen acties ondernemen. Uit de navraag bij mijn administratie blijkt dat verschillende culturele organisaties die door Vlaanderen gesubsidieerd worden, hieraan actief aandacht besteden. Deze organisaties zijn in diverse deelsectoren actief.

Alhoewel mijn Departement Cultuur, Jeugd en Media in het kader van het Kunstendecreet van 29 juni 2018 hierover geen gegevens verzamelt, zijn een aantal organisaties die in Vlaanderen hierrond werken me wel bekend, vb. De Kopergietery en partners met het programma 'PRIKKELS' in 2018-2019. Ook de meerjarig gesubsidieerde kunsteducatieve organisatie De Veerman realiseerde het project 'Expresso' voor kinderen met ASS <https://www.veerman.be/project/14/Expresso>. In het verleden werden ook dossiers ingediend in het kader van het Kunstendecreet door de organisatie (W)onderweg uit Antwerpen-Wilrijk voor deelnemers met ASS.

Ook in het kader van erfgoed zijn er musea en andere organisaties die hier aandacht aan besteden, namelijk:

- Het Huis van Alijn heeft expliciet aandacht voor autisme in de vaste museumopstelling (<https://www.museumpeil.eu/huis-alijn-vernieuwd/>): "Als eerste museum in België maakt het Huis van Alijn het volledige museumbezoek (voor, tijdens én na) autismevriendelijk, door enkele weloverwogen ingrepen in de communicatie, het onthaal en het museumparcours.";
- FARO heeft een publicatie gemaakt rond autismevriendelijk museumbezoek (+Politea) (<https://faro.be/publicaties/autismevriendelijk-museum-het-creeren-van-een-toegankelijk-museumbezoek-voor-kinderen> en <https://www.politeia.be/nl/publicaties/26729-autismevriendelijk+museum>);
- Daarnaast hebben hier nog andere musea aandacht voor zoals het design museum (<https://www.designmuseumgent.be/bezoek/toegankelijkheid>), het MSK Gent (<https://www.mskgent.be/nl/autismevriendelijk-museumbezoek>), het M HKA (<https://www.muhka.be/nl/visit/practical/accessibility>) en M Leuven (<https://www.toerismevoorautisme.be/portfolio/m-museum-leuven>).
Op de website www.toerismevoorautisme.be zijn ook nog andere musea te vinden die hier rekening mee houden.

Binnen het decreet van 7 juli 2017 houdende de erkenning en subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk worden er enkele organisaties gesubsidieerd die werken rond mensen met een autismespectrumstoornis.

Vijftact en Pasform voorzien activiteiten in kleine groep die aangepast zijn voor mensen met een autismespectrumstoornis. Autisme Centraal, een van de lidorganisaties van Vijftact, ontwikkelde ook een autismebelevingscircuit om mensen via dit circuit autisme te laten ervaren en daardoor de autismespectrumstoornis te leren begrijpen. Ook Konekt werkt in haar project 'Brake Out: The Changemakers' o.a.

met mensen met een autismespectrumstoornis. Dat project wordt ook gesubsidieerd binnen het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk en gaat over het ontdekken van talenten voor mensen met een beperking en/of autismespectrumstoornis.

Daarnaast heeft het Kasteel van Gaasbeek, een buitendienst van het Departement Cultuur, Jeugd en Media, in dit kader een specifieke actie ondernomen. Daarover deelde directeur Luc Vanackere het volgende mee:

"Twee van onze collega's Publiekswerking hebben vorig jaar een traject afgelegd met Toerisme voor Autisme. Zowel voor de expo Feast of Fools in 2019, als erna (momenteel dus) voor het kasteel zelf, werd een visueel stappenplan opgesteld. Zo kunnen bezoekers met autisme zich voorbereiden op hun bezoek."

(<https://www.kasteelvangaasbeek.be/nl/bezoek/toegankelijkheid> en <https://www.toerismevoorautisme.be/portfolio/kasteel-van-gaasbeek-2/>)

2. De vorige Vlaamse Regering hertekende het Vlaamse bestuurlijke landschap grondig met subsidiariteit als richtinggevend principe. Sinds 1 januari 2016 zijn de middelen voor het lokaal cultuurbeleid (openbare bibliotheken, cultuurcentra en gemeentelijk cultuurbeleid) geïntegreerd in het Gemeentefonds en niet langer geoormerkt. Ook de voorwaarden voor het verkrijgen van die middelen en de daaraan gekoppelde rapporteringsplicht zijn weggefallen. De verantwoordelijkheid voor het voeren van een lokaal cultuurbeleid ligt voortaan volledig bij de gemeentebesturen. Ik kan dus deze vraag niet beantwoorden vermits mijn departement dit soort gegevens niet specifiek monitort (zie ook mijn antwoord op vraag 1).
3. Zoals ik al in mijn antwoord op vraag 1 vermeld heb, worden er in het kader van het decreet houdende de erkenning en subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk enkele organisaties gesubsidieerd die werken rond mensen met een autismespectrumstoornis. Het gaat om volgende organisaties:
 - Vijftact bestaat uit 5 lidorganisaties, waaronder Autisme Centraal. Vijftact ontvangt in 2020 een subsidie van 1.104.552,6 euro.
 - Pasform organiseert activiteiten en vormingen voor mensen met een beperking, waarbij ook specifiek activiteiten worden aangeboden voor mensen met een autismespectrumstoornis. Pasform ontvangt in 2020 een subsidie van 596.145,30 euro.
 - Konekt ontvangt voor haar project 'Brake Out: The Changemakers' gedurende 3 jaar een subsidie van 93.988 euro.
4. Er bestaan binnen cultuur geen specifieke Vlaamse subsidies voor 'gewone' culturele organisaties die prikkelarme aanpassingen maken. Vermits Vlaanderen, zoals al aangehaald (zie mijn antwoord op vraag 1), deze aanpassingen niet monitort, kan ik u hier geen subsidiebedragen geven.
5. Er is momenteel geen overleg met de cultuursector om hier verdere stappen te zetten. Ik sta echter open voor elke mogelijke vorm van dialoog en voorstellen hierover.
6. Eén van de nieuwe beleidsprioriteiten voor het bovenlokaal cultuurdecreet zet hier op in. "Inspelen op maatschappelijke uitdagingen door te streven naar maximale cultuurparticipatie". Gelijke participatiekansen voor iedereen is daarbij het uitgangspunt. Inzetten op individuen of groepen die belemmerd worden in die participatie is essentieel. Actieve betrokkenheid van en dialoog met de doelgroepen, zowel bij het uitdenken als het realiseren van een bovenlokaal project, zijn belangrijke uitgangspunten. Bovenlokale projecten die op deze prioriteit inzetten, zullen dus meer kans maken op de toekenning van een subsidie.